

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Rzeszowie

LRZ.410.006.06.2016
P/16/070

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli

P/16/070 Przeciwdziałanie e-uzależnieniu dzieci i młodzieży.

Jednostka przeprowadzająca kontrolę

Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Rzeszowie.

Kontroler

Mariusz Twardowski, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli z dnia 11 kwietnia 2016 r. nr LRZ/4/2016.

(dowód: akta kontroli str. 1-2)

Jednostka kontrolowana

Krakowskie Stowarzyszenie Terapeutów Uzależnień w Krakowie, ul. Wielicka 73, 30 -552 Kraków, zwane dalej: „KSTU”.

Kierownik jednostki kontrolowanej

Prezesem KSTU od dnia 16 grudnia 2011 r. jest Agnieszka Litwa - Janowska.

(dowód: akta kontroli str. 3-9)

II. Ocena kontrolowanej działalności¹

Ocena ogólna

W latach 2013 – 2016 KSTU pozyskało środki na realizację 2 programów profilaktyczno – edukacyjnych dotyczących rozwiązywania problemów wynikających z e-uzależnienia dzieci i młodzieży, tj. *Dzieci w sieci* i *Wróg czy przyjaciel?*. W ocenie Najwyższej Izby Kontroli KSTU dysponowało wystarczającym potencjałem rzeczowym i osobowym do wykonywania działalności dotyczącej profilaktyki e-uzależnienia dzieci i młodzieży. Realizacja zadań w ramach ww. programów odbywała się zgodnie z warunkami określonymi w umowach, osiągnięto założone cele. KSTU w jednym przypadku podjęło nieskuteczne działania w celu pozyskania środków z Funduszu Rozwiązywania Problemów Hazardowych (FRPH) na rozpropagowanie wśród dzieci i młodzieży zagrożeń związanych z nadużywaniem komputera i Internetu. Z powodu m.in. błędów rachunkowych wniosek na dofinansowanie projektu został odrzucony. Środki z otrzymanych dotacji zostały wyodrębnione w księgach rachunkowych KSTU, a ewidencja finansowo-księgowa prowadzona była zgodnie z przepisami ustawy z dnia 29 września 1994 r. *o rachunkowości*², zwanej dalej: „*ustawą o rachunkowości*” i odzwierciedlała poniesione wydatki na realizację umów.

¹ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna. Jeżeli sformułowanie oceny ogólnej według proponowanej skali byłoby nadmiernie utrudnione, albo taka ocena nie dawałaby prawdziwego obrazu funkcjonowania kontrolowanej jednostki w zakresie objętym kontrolą, stosuje się ocenę opisową, bądź uzupełnia ocenę ogólną o dodatkowe objaśnienie

² Dz. U z 2013 r. poz. 330 ze zm.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Wysokość środków z FRPH na realizację programów Ministerstwa Zdrowia (MZ) dotyczących rozwiązywania problemów wynikających z e-uzależnienia i prawidłowość ich wykorzystania.

Opis stanu
faktycznego

1.

KSTU wnioskowało w dniu 30 listopada 2014 r. do FRPH na realizację programu MZ dotyczącego rozwiązywania problemów wynikających z e-uzależnienia o kwotę 32.240 zł. Był to: „Program III, Zadanie 3, „Dzieci w sieci” - program profilaktyczno-edukacyjny dla uczniów szkoły podstawowej dotyczący zachowań ryzykownych w Internecie, 11/HB/2015. W wyniku złożonego wniosku otrzymano w dniu 25 lutego 2015 r. kwotę 21.000 zł. Źródła finansowania zadania kształtowały się następująco: całkowity koszt zadania: 25.500 zł, koszt do pokrycia z przyznanej dotacji: 21.000 zł, co stanowiło 82,35% całkowitych kosztów, środki finansowe własne: 4.500 zł, co stanowiło 17,65% całkowitych kosztów.

Koszt merytoryczny zadania *Dzieci w sieci* wyniósł: 16.000 zł i w całości dotyczył działalności w zakresie przeciwdziałania e-uzależnieniu dzieci i młodzieży.

Środki w ramach programu *Dzieci w sieci* zostały przeznaczone na następujące działania:

- Koszty merytoryczne: opracowanie programu szkolenia (wnioskowano i otrzymano 1.500 zł), opracowanie materiałów dydaktycznych (wnioskowano i otrzymano 500 zł), konsultacje merytoryczne (wnioskowano i otrzymano 1.000 zł), przeprowadzenie warsztatów dla uczniów (wnioskowano i otrzymano 8.640 zł), przeprowadzenie wykładów dla rodziców i nauczycieli (wnioskowano i otrzymano 2.400 zł), ewaluacja wraz z raportem (wnioskowano o 4.000 zł – otrzymano 1.500 zł), wydruk materiałów szkoleniowych (wnioskowano o 600 zł – otrzymano 460 zł);
- Koszty administracyjne: koordynacja (wnioskowano o 3.000 zł, otrzymano 2.000 zł), obsługa finansowo – kadrowa (wnioskowano o 3.000 zł – otrzymano 2.000 zł);
- Koszty rzeczowe: ryczałt miesięczny - biuro projektu (wnioskowano i otrzymano 500 zł), zakup materiałów biurowych (wnioskowano i otrzymano 500 zł).

KSTU nie uzyskało z FRPH środków wnioskowanych na: koordynację merytoryczną (zrealizowano w ramach kosztów administracyjnych), przegląd baz danych z literaturą i wyszukanie publikacji, przegląd i analizę publikacji (działania te zrealizowano w ramach działań merytorycznych - opracowanie programu szkolenia), prace organizacyjne przy obsłudze zadania (pracę bieżącą w ramach projektu wykonano w ramach koordynacji zadania). FRPH nie podał przyczyn nieprzyznania środków.

(dowód: akta kontroli str. 10-35)

KSTU wnioskowało w dniu 30 kwietnia 2015 r. do FRPH na realizację programu MZ dotyczącego rozwiązywania problemów wynikających z e-uzależnienia o kwotę 25.000 zł. Był to: „Program III, Zadanie 3, „Wróg czy przyjaciel?” - program profilaktyczno-edukacyjny wśród dzieci i młodzieży w zakresie zagrożeń związanych z nadużywaniem komputera i Internetu, 113/H/M15. W wyniku złożonego wniosku otrzymano w dniu 7 lipca 2015 r. kwotę 19.000 zł. Źródła finansowania zadania kształtowały się następująco: całkowity koszt zadania: 20.680 zł, koszt do pokrycia

z przyznanej dotacji: 19.000 zł, co stanowiło 91,88% całkowitych kosztów, środki finansowe własne: 1.680 zł, co stanowiło 8,12% całkowitych kosztów.

Koszt merytoryczny programu *Wróg czy przyjaciel?* wyniósł: 15.880 zł, i w całości dotyczył działalności w zakresie przeciwdziałania e-uzależnieniu dzieci i młodzieży.

Środki w ramach programu *Wróg czy przyjaciel?* zostały przeznaczone na następujące działania:

- Koszty merytoryczne: koordynacja merytoryczna (wnioskowano o 750 zł, dofinansowano 700 zł), opracowanie programu szkolenia (wnioskowano o 1.800 zł, dofinansowano 750 zł), opracowanie konspektów zajęć, materiałów do warsztatów dla dzieci, rodziców i nauczycieli (wnioskowano o 1.500 zł, dofinansowano 750 zł), przeprowadzenie warsztatów dla uczniów (wnioskowano i otrzymano 7.680 zł), zajęcia edukacyjno-informacyjne dla nauczycieli, rodziców (wnioskowano i otrzymano 1.600 zł), dyżur psychologa/pedagoga (wnioskowano i otrzymano 600 zł), szkolenie realizatorów projektu profilaktycznego – wolontariuszy (wnioskowano i otrzymano 300 zł), opracowanie projektu ulotki, plakatu (wnioskowano o 570 zł, dofinansowano 500 zł), wydruk ulotek (wnioskowano o 700 zł, dofinansowano 500 zł), wydruk materiałów szkoleniowych (wnioskowano i otrzymano 500 zł), ewaluacja wraz z raportem (wnioskowano i otrzymano 2.000 zł). W/w działania zrealizowano wg planu (za wyjątkiem działań: zajęcia edukacyjno-informacyjne dla nauczycieli, rodziców). W przypadku otrzymania kwoty mniejszej niż kwota wnioskowana zakres merytoryczny został zrealizowany w ramach kwoty dofinansowania.

- Koszty administracyjne: koordynacja (wnioskowano o 2.000 zł, dofinansowano 500 zł), obsługa finansowa projektu (wnioskowano o 2.500 zł, dofinansowano 1.000 zł), prace organizacyjne w trakcie zadania (wnioskowano i otrzymano 500 zł). W przypadku otrzymania kwoty mniejszej niż kwota wnioskowana działania administracyjne zostały zrealizowane w ramach kwoty dofinansowania.

- Koszty rzeczowe: ryczałt miesięczny - użytkowanie sal biura projektu (wnioskowano o 400 zł, dofinansowano 320 zł, pozostała kwota 80 zł została dofinansowana ze środków własnych), materiały biurowe (wnioskowano i otrzymano 800 zł).

W ramach programu *Wróg czy przyjaciel?* nie uzyskano środków z FRPH na: opracowanie narzędzi badawczych (kwestionariuszy) – czynności te zostały wykonane i włączone do ewaluacji zadania, konsultacje merytoryczne – zadanie to zostało zaniechane. FRPH nie podał przyczyn nieprzyznania niektórych z wnioskowanych środków w ramach programu *Wróg czy przyjaciel?* lub zmniejszenia ich wysokości.

(dowód: akta kontroli str. 36-68)

KSTU wnioskowało w dniu 30 listopada 2014 r. do FRPH na realizację programu MZ dotyczącego rozwiązywania problemów wynikających z e-uzależnienia o kwotę 89.720 zł. Był to: „Program III Prowadzenie działań z zakresu profilaktyki uzależnienia od hazardu lub innych uzależnień behawioralnych, Zadanie 3, program profilaktyczno-edukacyjny wśród dzieci i młodzieży w zakresie zagrożeń związanych z nadużywaniem komputera i Internetu. Wniosek został odrzucony przez FRPH.

(dowód: akta kontroli str. 372)

Przyczyną odrzucenia ww. wniosku było nieuzyskanie minimalnej wymaganej liczby punktów w ocenie końcowej. Kosztorys zawierał znaczne błędy rachunkowe. Zastrzeżenia budziła również zasadność niektórych kosztów planowanych działań.

2.

KSTU w okresie składania ofert i realizacji zleconych zadań publicznych w ramach programu *Dzieci w sieci* posiadało możliwości prawidłowego realizowania zamierzonych zadań. Program *Dzieci w sieci* był realizowany przez 2 osoby wykonujące działania profilaktyczne. KSTU posiada pełną dokumentację osobową dotyczącą realizatorów projektu *Dzieci w sieci*. K.B.: (wykształcenie wyższe kierunek: pedagogika ogólna, specjalizacja resocjalizacja), praca w projekcie umowa cywilno-prawna w ramach własnej działalności gospodarczej (z dnia 2 marca 2015 r.). B.P. – Z. (wykształcenie wyższe kierunek: psychologia), praca w projekcie umowa cywilno-prawna w ramach własnej działalności gospodarczej (umowa z dnia 2 marca 2015 r.).

KSTU posiadało zasoby rzeczowe do realizacji zadania *Dzieci w sieci*. Biuro projektu mieściło się w lokalu KSTU ul. Jerzmanowskiego 40 w Krakowie. Biuro miało dostęp do Internetu, sprzętu komputerowego, rzutników multimedialnych, faxu, telefonów, posiadało drukarki, tonery – służące do wydruku materiałów szkoleniowych. Warsztaty profilaktyczno-edukacyjne i wykłady odbyły się w Szkole Podstawowej nr 107 w Krakowie ul. Zdrowa 6.

KSTU w okresie składania ofert i realizacji zleconych zadań publicznych w ramach programu *Wróg czy przyjaciel?* posiadało możliwości prawidłowego realizowania zamierzonych zadań. Warsztaty dla dzieci oraz nauczycieli i rodziców odbywały się m.in. na terenie szkół podstawowych nr :90, 124, 111, 25, 162, 97, 30, 117 w Krakowie. Konsultacje dla rodziców oraz szkolenie wolontariuszy odbyło się w pomieszczeniach Poradni Psychologiczno- Pedagogicznej nr 3 ul. Konfederacka 18 w Krakowie. Opracowaniem programu projektu oraz przygotowaniem materiałów i przeprowadzeniem zajęć zajmowały się 3 osoby będące pracownikami Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej nr 3 w Krakowie. Realizatorami programu byli: J.L. (wykształcenie wyższe – kierunek psychologia), praca w projekcie umowa cywilno-prawna w ramach własnej działalności gospodarczej z dnia 3 sierpnia 2015 r., U.D.: (wykształcenie wyższe kierunek: pedagogika przedszkolna i wczesnoszkolna), praca w projekcie umowa zlecenie z dnia 1 września 2015 r., K.M.: (wykształcenie wyższe kierunek: pedagogika przedszkolna i wczesnoszkolna oraz psychologia) praca w projekcie umowa zlecenie z dnia 17 sierpnia 2015 r.

Lokal Poradni Psychologiczno - Pedagogicznej nr 3 w Krakowie, z siedzibą przy ulicy Konfederackiej 18 miał do dyspozycji sale do terapii indywidualnej oraz następujące zasoby rzeczowe: sprzęt komputerowy, tablice flipchart, ksero. Biuro projektu mieściło się w lokalu KSTU ul. Jerzmanowskiego 40 w Krakowie.

(dowód: akta kontroli str. 17-18, 46-47, 69-70, 338-342)

3.

Zadania w ramach programu *Dzieci w sieci* zostały zrealizowane zgodnie z postanowieniami umowy w zakresie harmonogramu działań i zakresu rzeczowego: - opracowanie programu profilaktyczno-edukacyjnego od 2 marca do 30 kwietnia 2015 r., opracowanie materiałów dydaktycznych od 2 marca do 30 kwietnia 2015 r., konsultacje merytoryczne od 2 marca do 30 czerwca 2015 r. oraz od 1 września do 31 grudnia 2015 r. (w tym: przegląd baz danych z literaturą i wyszukanie publikacji, przegląd i analiza publikacji od 1 do 31 marca 2015 r.), przeprowadzenie zajęć dla uczniów od 1 maja do 30 czerwca 2015 r. oraz od 1 września do 30 listopada 2015 r., przeprowadzenie wykładów dla rodziców i nauczycieli od 1 maja do 30 czerwca 2015 r. oraz od 1 września do 30 listopada 2015 r., koordynacja zadania

od 2 marca do 30 czerwca 2015 r. oraz od 1 września do 31 grudnia 2015 r., ewaluacja wraz z raportem od 1 do 30 czerwca 2015 r. oraz od 1 do 31 grudnia 2015 r., obsługa finansowo - kadrowa od 2 marca do 31 grudnia 2015 r. Działania KSTU w ramach realizowanego programu zostały skierowane do 171 uczniów, 80 rodziców i 12 nauczycieli. Grupę docelową projektu stanowili uczniowie klas piątych i szóstych Szkoły Podstawowej nr 107 w Krakowie oraz nauczyciele i rodzice uczniów z tych klas. Zostało to określone na etapie formułowania wniosku (tabela nr 8 wniosku). Kryterium udziału był status ucznia klasy piątej lub szóstej Szkoły Podstawowej nr 107 w Krakowie, pracownika szkoły podstawowej oraz rodzica ucznia tej szkoły.

Realizacja zadania *Wróg czy przyjaciel?* odbywała się zgodnie z postanowieniami umowy: opracowanie programu merytorycznego od 3 do 31 sierpnia 2015 r., opracowanie materiałów szkoleniowych dla uczestników od 3 sierpnia do 30 września 2015 r., szkolenie realizatorów projektu profilaktycznego (szkolenie dla wolontariuszy) 11 – 12 września 2015 r., zajęcia warsztatowe metodą treningu psychologicznego dla uczniów klas VI w wymiarze dwóch dwugodzinnych spotkań od 1 września 2015 r. do 16 grudnia 2015 r., zajęcia edukacyjno-informacyjne dla rodziców i nauczycieli - zorganizowano dwugodzinne spotkania edukacyjno-informacyjne na terenie szkół, osobno dla nauczycieli i rodziców od 1 września do 17 grudnia 2015 r., dodatkowo odbyły się dyżury dla rodziców na terenie Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej nr 3 w Krakowie – w okresie październik- listopad 2015 r. 2 razy w miesiącu po dwie godziny, w trakcie których zainteresowane osoby mogły skorzystać z indywidualnej rozmowy z psychologiem lub pedagogiem, prace organizacyjne przy projekcie od 3 sierpnia do 31 grudnia 2015 r., obsługa finansowa od 3 sierpnia do 31 grudnia 2015 r., wydruk materiałów szkoleniowych, ulotek od 3 sierpnia do 31 grudnia 2015 r. (harmonogram zakładał realizację w okresie VIII-IX), ewaluacja z realizacji projektu wraz z raportem od 1 do 31 grudnia 2015 r., koordynacja merytoryczna i organizacyjna od 3 sierpnia do 31 grudnia 2015 r., dyżury – punkt konsultacyjny od 1 września do 31 grudnia 2015 r., opracowanie projektu plakatu/ulotki od 3 sierpnia do 30 września 2015 r., zakupy na potrzeby projektu od 3 sierpnia do 31 grudnia 2015 r. Działania KSTU w ramach realizowanego programu zostały skierowane do 532 uczniów oraz 190 dorosłych (rodziców i nauczycieli). Grupę docelową stanowili uczniowie klas szóstych wybranych szkół podstawowych (z którymi nawiązano współpracę poprzez Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną Nr 3 w Krakowie) oraz ich nauczyciele i rodzice. Zostało to określone na etapie formułowania wniosku (tabela nr 8 wniosku). Kryterium udziału były: status ucznia klasy szóstej, rodzica ucznia, zatrudnienie w danej szkole.

(dowód: akta kontroli str. 54-67, 71-74)

Jak wyjaśniła Agnieszka Litwa – Janowska – Prezes KSTU realizacja działania „Wydruk materiałów szkoleniowych, ulotek” do programu *Wróg czy przyjaciel?* został błędnie sformułowany w ramach załącznika do umowy. Wydruk materiałów odbywa się zwykle w trakcie trwania całego programu i przebiega równolegle, co też miało miejsce w tym przypadku. Wydruk materiałów odbywał się do końca trwania projektu tj. do 31 grudnia 2015r.

(dowód: akta kontroli str. 240)

Księgi rachunkowe KSTU prowadzone były zgodnie z ustawą o *rachunkowości*. Ewidencja kosztów prowadzona była w układzie rodzajowo-kalkulacyjnym na kontach zespołu „4” i „5”. Koszty księgowane były według rodzaju na kontach grupy

kont „4” i równolegle przenoszone były na konta grupy „5”. Na kontach zespołu „5” wyodrębniane były konta analityczne dla każdego projektu osobno, co zapewnia identyfikację kosztów dotyczących konkretnego projektu. Księgowania w ramach projektów *Dzieci w sieci* i *Wróg czy przyjaciel?* odzwierciedlały poniesione wydatki na realizację zawartych umów. Dla księgowania kosztów dotyczących projektu *Dzieci w sieci* wyodrębnione było konto księgowe nr 515 z rozwinięciem analitycznym 515-1 Wynagrodzenia, 515-2 Inne koszty, 515-3 Wkład własny. Księgowania odzwierciedlały poniesione wydatki na realizację umowy. Dla księgowania kosztów dotyczących projektu *Wróg czy przyjaciel?* wyodrębnione zostało konto księgowe nr 517 z rozwinięciem analitycznym 517-1 Wynagrodzenia, 517-2 Inne koszty, 517-3 Wkład własny. Dla realizowanych projektów (*Dzieci w sieci*, *Wróg czy przyjaciel?*) wyodrębniane były środki z otrzymanej dotacji. Kwota otrzymanej dotacji, stanowiąca przychód, księgowana była na zespole kont 7. Dla projektu *Wróg czy przyjaciel?* wyodrębnione zostało konto 701-12, natomiast dla projektu *Dzieci w sieci* konto 701-11.

(dowód: akta kontroli str. 75-221)

4.

Sprawozdania z realizacji programu *Dzieci w sieci* i *Wróg czy przyjaciel?* zostały opracowane rzetelnie, szczegółowo i terminowo. Sprawozdania z realizacji programu *Dzieci w sieci* złożono: 13 stycznia 2016 r. (finansowe) i 29 stycznia 2016 r. (merytoryczne) poprzez system Trimtab, następnie po weryfikacji i zatwierdzeniu w dniu 15 stycznia 2016 r. (finansowe) i 8 lutego 2016 r. (merytoryczne) wysłano pocztą do Krajowego Biura ds. Przeciwdziałania Narkomanii (KBPN). Sprawozdanie częściowe zostało przekazane do KBPN w dniu 30 czerwca 2015 r. Sprawozdania z realizacji programu *Wróg czy przyjaciel?* złożono: 29 stycznia 2016 r. (finansowe) i 28 stycznia 2016 r. (merytoryczne) poprzez system Trimtab, następnie po weryfikacji i zatwierdzeniu 3 lutego 2016 r. (merytoryczne) i 4 lutego 2016 r. (finansowe) wysłano pocztą do KBPN.

(dowód: akta kontroli str. 222-322)

5.

W okresie objętym kontrolą KSTU nie było kontrolowane przez KBPN ani przez inny podmiot publiczny, którego środki na realizację zadań w zakresie przeciwdziałania e-uzależnieniu dzieci i młodzieży wykorzystywał ośrodek.

(dowód: akta kontroli str. 221)

6.

Środki w ramach programu *Dzieci w sieci* zostały wydatkowane w 100%. W ramach programu *Wróg czy przyjaciel?* niewykorzystaną kwotę 950 zł zwrócono do KBPN w dniu 8 stycznia 2016 r.

(dowód: akta kontroli str. 221)

Jak wyjaśniła Agnieszka Litwa – Janowska – Prezes KSTU przyczyną niewykorzystania ww. kwoty był niewystarczający poziom zainteresowania rodziców i wycofanie się szkół z możliwości zorganizowania spotkań dla rodziców i nauczycieli w 2015 r.

(dowód: akta kontroli str. 323-337)

KSTU w jednym przypadku podjęła nieskuteczne działania w celu pozyskania środków z FRPH na rozpropagowanie wśród dzieci i młodzieży zagrożeń związanych z nadużywaniem komputera i Internetu. Z powodu m.in. znacznych błędów rachunkowych wniosek na dofinansowanie projektu został odrzucony. W dwóch przypadkach działania KSTU były skuteczne i uzyskano środki na realizację programów profilaktyczno-edukacyjnych w zakresie zagrożeń związanych z nadużywaniem komputera i Internetu: dla uczniów szkoły podstawowej *Dzieci w sieci* oraz dla dzieci i młodzieży *Wróg czy przyjaciel?*. Realizacja tych programów odbywała się zgodnie z postanowieniami umów. W ramach programu *Dzieci w sieci* otrzymano kwotę 21.000 zł, a w ramach programu *Wróg czy przyjaciel?* otrzymano kwotę 19.000 zł z FRPH. Środkami z dotacji z FRPH sfinansowano wydatki rzeczywiście poniesione i w prawidłowych wysokościach, a niewykorzystaną kwotę 950 zł w ramach programu *Wróg czy przyjaciel?* zwrócono do KBPN w obowiązującym terminie. Osiągnięte zostały zakładane w umowach cele. Działania KSTU w ramach realizowanego programu *Dzieci w sieci* zostały skierowane do 171 uczniów, 80 rodziców i 12 nauczycieli, a w ramach programu *Wróg czy przyjaciel?* do 532 uczniów oraz 190 dorosłych (rodziców i nauczycieli).

2. Działalność edukacyjna i diagnostyczna związana z problemem e-uzależnienia

1.

Opis stanu
faktycznego

We wpisie do Krajowego Rejestru Sądowego (KRS) oraz statucie KSTU zapisano, iż celem działania KSTU jest m.in.: pomoc terapeutyczna osobom uzależnionym i ich rodzinom, psychoterapia uzależnień, działalność szkoleniowa i edukacyjna, prowadzenie działalności popularyzującej problematykę uzależnień, przeciwdziałanie patologiom społecznym. W regulaminie organizacyjnym KSTU zapisano, iż do zadań należą m.in.: realizowanie świadczeń zdrowotnych w zakresie opieki psychiatrycznej i leczenia uzależnień (w tym profilaktyka uzależnień), prowadzenie szkoleń, staży i superwizji w zakresie profilaktyki i terapii.

(dowód: akta kontroli str.7, 343-361)

Jak wyjaśniła Agnieszka Litwa – Janowska – Prezes KSTU od 2013 r. głównym obszarem działalności KSTU było prowadzenie działalności leczniczej w ramach Krakowskiego Centrum Terapii Uzależnień. Udzielamy pomocy terapeutycznej osobom dorosłym z problemem uzależnień, współuzależnienia oraz z syndromem Dorosłego Dziecka Alkoholika. Na udzielanie świadczeń medycznych pozyskujemy środki publiczne z różnych źródeł: Narodowy Fundusz Zdrowia, Urząd Miasta Krakowa i Fundusz Rozwiązywania Problemów Hazardowych. W okresie objętym kontrolą nie prowadziliśmy terapii dzieci i młodzieży z problemem e-uzależnienia, ponieważ nasze działania dotyczą terapii osób dorosłych i w tym zakresie pracownicy podmiotu leczniczego kształcą się i podnoszą kwalifikacje. Stowarzyszenie nie rozszerzało oferty terapii dla dzieci i młodzieży z problemem e-uzależnienia ze względu na ograniczenia finansowe, gdyż nie otrzymujemy finansowania na taki cel ani z NFZ ani z UMK, ani też z KBdPN. KSTU nie wyklucza w przyszłości uruchomienia terapii dla dzieci i młodzieży w ramach prowadzonych poradni. Prowadzenie terapii dla dzieci i młodzieży wymaga jednakże wyodrębnionych i rozbudowanych form leczenia (m.in. praca z rodzicem, współpraca ze środowiskiem lokalnym, utworzenie odpowiednich struktur i programu)- co z naszej perspektywy jest możliwe, ale warunkiem podstawowym rozpoczęcia takiej działalności jest pozyskanie większego i stabilnego finansowania. Odpowiedzialna i zgodna z zasadami etyki terapia uzależnienia, czy profilaktyka

wskazująca wymaga zapewnienia odpowiednich ram czasowych i organizacyjnych, by móc ją prowadzić w sposób rzetelny i nieprzerwany. Rozpoczynanie działań terapeutycznych zwłaszcza z adresem, który jest niepełnoletni, bez gwarancji ich kontynuowania lub ze świadomością, że potrwać tylko kilka miesięcy, byłoby rażąco sprzeczne z zasadami etycznymi jakie obowiązują terapeutów, a w tym terapeutów uzależnień. Posiadamy potencjał i możliwości do podejmowania działań w zakresie przeciwdziałania e-uzależnień. Statut dopuszcza szerokie spektrum oddziaływań odnoszących się do wszystkich rodzajów profilaktyki: uniwersalnej, selektywnej i wskazującej.

W okresie objętym kontrolą KSTU realizowało kilka projektów i działań, które miały charakter przeciwdziałania e-uzależnieniom dzieci i młodzieży:

1. w zakresie profilaktyki uniwersalnej KSTU realizowało w 2015 r. dwa projekty profilaktyczne dofinansowane z FRPH: *Wróg czy przyjaciel?*, *Dzieci w sieci*.

2. w zakresie profilaktyki selektywnej:

a. organizacja regionalnej konferencji na temat uzależnień behawioralnych „Nowe nałogi – stare problemy: Jak zapobiegać uzależnieniu od hazardu i Internetu?” 13.05.2013 r. (współfinansowana ze środków FRPH). Konferencja była adresowana zarówno do przedstawicieli oświaty, jak i samorządu lokalnego. Uczestnicy konferencji otrzymali informacje na temat zaplecza instytucjonalnego województwa zaangażowanego w rozwiązywanie problemów dotyczących hazardu i e-uzależnień u dzieci i młodzieży. Ponadto mieli możliwość zapoznać się z terminami ogólnymi oraz szczegółowymi wskazówkami, jak zapobiegać i interweniować w sytuacji zetknięcia się z problemem uzależnień behawioralnych w pracy z dziećmi i młodzieżą. Konferencja została objęta honorowym patronatem Marszałka Województwa oraz Komendanta Wojewódzkiego Policji. W podsumowaniu konferencji uczestnicy wyrazili chęć i gotowość do dalszego podnoszenia swoich kompetencji w zakresie profilaktyki uzależnień behawioralnych. W konferencji brało udział 100 osób.

b. wystąpienia członków Stowarzyszenia na innych konferencjach dotyczących profilaktyki uzależnień behawioralnych (w tym e-uzależnień)

- Serafin Olczak, 2014 r. wykład w ramach konferencji „E-świat – uzależnienia behawioralne wśród dzieci i młodzieży” organizowanej przez Wydział Edukacji Urzędu Miasta Chorzowa, Zespół Doradców Metodycznych Chorzowa, Zespół Szkół Technicznych i Ogólnokształcących Nr 3, Pedagogiczną Bibliotekę Wojewódzką – Filię w Chorzowie, która odbyła się w Chorzowie.

- Agnieszka Duda, czerwiec 2015 r. wystąpienie na konferencji: „Nowe wyzwania w szkolnej profilaktyce”, organizowanej przez Katedrę Profilaktyki Społecznej i Resocjalizacji Akademii Ignatianum.

3. w zakresie profilaktyki wskazującej:

a. organizacja szkolenia 9.05.2013 r. z Hilarie Cash – „Młodzież a uzależnienie od Internetu” - szkolenie dla terapeutów uzależnień, psychologów, pedagogów, organizowane przez KSTU we współpracy z Wojewódzkim Ośrodkiem Terapii Uzależnienia i Współuzależnienia (finansowane z wpłat uczestników, opłatę za salę sfinansował Wojewódzki Ośrodek Terapii Uzależnienia w Krakowie). Prowadząca szkolenie, przebywająca wówczas w Polsce dr Hilarie Cash jest ekspertem i pionierem w USA w dziedzinie profilaktyki i leczenia uzależnienia od Internetu, specjalistka, która współtworzyła reSTART: Internet Addiction Recovery.

W konferencji wzięło udział 50 osób. Rezultatem konferencji była prezentacja, przetłumaczona na język polski.

b. Punkt Konsultacyjny przy ul. Wójtowskiej 3, funkcjonujący w ramach projektu „Wygrana jest życie” specjalistyczny program pomocy dla osób z uzależnieniami behawioralnymi oraz ich rodzin i bliskich dofinansowany z FRPH. Wspieranie działań służących rozwiązywaniu problemów wynikających z uzależnień od hazardu lub innych uzależnień behawioralnych. Do Punktu mogą zgłaszać się rodzice oraz młodzież z problemem e-uzależnień celem otrzymania porady psychologicznej, wstępnej interwencji i skierowania do instytucji oferujących właściwą pomoc.

c. wystąpienia członków Stowarzyszenia na konferencjach dotyczących terapii e-uzależnień dzieci i młodzieży oraz publikacje na ten temat:

- Serafin Olczak, 2014 r.: prowadzenie warsztatów dla terapeutów uzależnień w ramach konferencji "Nowe wyzwania w uzależnieniach behawioralnych".
- Agnieszka Duda, listopad 2014 r.: wystąpienie na konferencji: „Wirtualny świat - realny problem. Uzależnienia behawioralne u dzieci i młodzieży”.
- Serafin Olczak, 2014 r.: opracowanie broszury informacyjnej „Wyjście z sieci” na zlecenie Pełnomocnik Burmistrza Niepołomic ds rozwiązywania problemów alkoholowych.

(dowód: akta kontroli str.18-19, 363-365)

Agnieszka Litwa – Janowska – Prezes KSTU w odpowiedzi na pytanie: jakie zadania w okresie objętym kontrolą w zakresie przeciwdziałania e-uzależnieniu dzieci i młodzieży oprócz programów *Dzieci w sieci* i *Wróg czy przyjaciel?* mógł KSTU wykonywać (jeśli były takie zadania to dlaczego ich nie realizowano, i nie aplikowano o uzyskanie środków na ich realizację) stwierdziła, iż *podstawowym nurtem działalności KSTU jest realizacja działań w ramach podmiotu leczniczego – a w nim psychoterapia osób uzależnionych i członków ich rodzin. KSTU specjalizuje się i co za tym idzie skupia się w swojej działalności na pracy z osobami dorosłymi i w taką pracę angażują się przede wszystkim jego członkowie. Profilaktyka e-uzależnień u dzieci i młodzieży stanowi dodatkowy obszar naszych działań, który może być realizowany przez nas jedynie w niewielkim stopniu, w miarę naszych możliwości. Jednak uznajemy te działania za wartościowe i widzimy głęboki sens ich podejmowania ze względu na możliwość dzielenia się swoim doświadczeniem z obszaru wąskiej stosunkowo specjalizacji w obszarze profilaktyki i terapii uzależnień niechemicznych. Krakowskie Stowarzyszenie Terapeutów Uzależnień składało wniosek na dofinansowanie 30 listopada 2014 r. na realizację zadania ze środków funduszu rozwiązywania problemów hazardowych pozostających w dyspozycji Ministra właściwego do spraw Zdrowia na: Zadanie 3 Realizacja działań profilaktyczno-edukacyjnych wśród dzieci i młodzieży w zakresie zagrożeń związanych z nadużywaniem komputera i Internetu w ramach Programu III Prowadzenie działań z zakresu profilaktyki uzależnienia od hazardu lub innych uzależnień behawioralnych w ramach konkursu Nazwa własna Wróg czy przyjaciel? - bezpieczne korzystanie z Internetu i komputera. Kwota wnioskowanego dofinansowania: 89.720 zł. Dofinansowania nie otrzymano. Ze względu na naszą motywację, by realizować ten projekt Zarząd zwrócił się do KBdPN z zapytaniem o przyczynę i pozyskaliśmy informację o powodach odrzucenia wniosku w ramach konkursu. Po wprowadzeniu oczekiwanych korekt złożyliśmy wniosek ponownie w kwietniu 2015 r. i otrzymaliśmy wówczas możliwość dofinansowania projektu z FRPH. Ze względu na przekonanie o sensie i dobrych efektach naszej pracy zaplanowaliśmy kolejny projekt w opisywanym obszarze i złożyliśmy jako kontynuację działań w ramach aktualnie trwającego konkursu w KBdPN. Pragniemy*

podkreślić, że KSTU jest przekonane o konieczności realizowania w jak najszerszym wymiarze zadań z tego obszaru dofinansowanych ze środków publicznych. Jednak aktualne możliwości realizacji projektów z tego obszaru są ograniczone w związku z inną podstawową specyfiką naszej pracy. Jesteśmy przede wszystkim zainteresowani pozyskiwaniem środków na profilaktykę uzależnień typu wskazującą, czyli na pomoc dla osób dorosłych np. Dorosłych Dzieci osób Uzależnionych (np. DDA) i osób uzależnionych chemicznie (np. od alkoholu, czy narkotyków) u których jest zagrożenie rozwojem innych uzależnień np. od Internetu. Tego rodzaju projekty są spójne z naszą działalnością i nieotrzymanie na nie środków stanowi zwykle sporą wyrwę budżetową i trudność w utrzymaniu ciągłości terapii wobec osób objętych taką pracą.

(dowód: akta kontroli str. 323-337)

2.

KSTU dysponuje dwiema stronami internetowymi, na których m.in. zawarto informacje o realizowanych projektach i działaniach profilaktycznych:

www.kctu.pl - przedstawiony jest podmiot leczniczy i jego oferta, prowadzony przez KSTU oraz informacje o aktualnych szkoleniach/projektach m.in. z FRPH;

www.kstu.pl - przedstawiona jest całościowa działalność KSTU.

Na stronie www.kctu.pl w zakładce Szkolenia/ oferta prezentowane są aktualnie realizowane projekty w ramach KSTU. Na podstronie <http://www.kctu.pl/strony/38/doswiadczenie> zawarte są informacje o aktualnie trwających oraz zakończonych projektach (m.in. jest informacja o dwóch projektach profilaktycznych prowadzonych przez KSTU w 2015 r. (podtytuł PROGRAMY PROFILAKTYCZNE).

(dowód: akta kontroli str. 370-371)

Agnieszka Litwa – Janowska – Prezes KSTU w odpowiedzi na pytanie: w jaki sposób KSTU „dotarł” z działalnością profilaktyczną przy realizacji programów *Dzieci w sieci* i *Wróg czy przyjaciel?* do właściwych szkół oraz poradni psychologiczno-pedagogicznych stwierdziła, iż KSTU nawiązało współpracę z Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną najbliższą w ramach terenu na którym pracują nasze dwa ośrodki, tj. w Podgórzu, wcześniej już kontaktowaliśmy się i budowaliśmy relacje w oparciu o obecność na wspólnych szkoleniach, czy konferencjach. Odbłyły się też wstępne rozmowy Zarządu z Dyrektorem Poradni z propozycją realizacji wspólnego projektu, a następnie kilka spotkań w tej sprawie, ustalano wówczas zarys projektu i jego możliwy zakres oraz realizatorów. Ustalano zasady porozumienia. W odpowiedzi na naszą propozycję PPP nr 3 wyraziła zainteresowanie. Nie szukaliśmy innej poradni, bowiem ta perspektywa współpracy była wystarczająca, nie zamierzaliśmy pozyskiwać większej puli środków, zwłaszcza, że pomysł miał być wdrażany po raz pierwszy i nie mieliśmy jeszcze doświadczenia w tego rodzaju współpracy. W taki sposób też były wybierane szkoły do realizacji zadania - ze względu na stałą opiekę nad nimi sprawowaną przez PPP nr 3 w Krakowie. W ten sposób oparliśmy się na dobrej praktyce więzi między tymi podmiotami i doświadczeniu korzystania ze wsparcia jakim jest Poradnia - odpowiedzialna i realizująca od wielu lat na tym terenie zadania wychowawczo - rozwojowe i wspierające działalność szkół w swoim rejonie. Zaufaliśmy też Poradni która mając stały kontakt z pedagogami szkolnymi, nauczycielami i osobami kierującymi, dokonywała wyboru ze względu na potrzeby rozpoznane w szkołach (wstępna diagnoza) jak i motywację i gotowość podjęcia takiej współpracy. Prowadzenie zajęć z dziećmi i młodzieżą odbywało się na terenie szkół, bowiem zaplanowaliśmy i chcieliśmy być bliżej adresatów projektu i realizować profilaktykę

w ich codziennej przestrzeni jaką jest własna szkoła, a nie w miejscu obcym i wyrwanym z życiowego kontekstu tych uczniów. Propozycja szkoły w ramach drugiego projektu wiązała się z oczekiwaniami pedagoga szkolnego, który uczestniczył w szkoleniu prowadzonym przez nasze stowarzyszenie przed kilku laty (przed 2013 r.) dotyczącym profilaktyki uzależnienia od środków psychoaktywnych. Nawiązany wówczas kontakt zaowocował okazjonalnymi konsultacjami i szukaniem przez pedagoga u osób prowadzących wsparcia także w zakresie problematyki zapobiegania uzależnieniom behawioralnym. Pomysł przeprowadzenia zajęć profilaktycznych przez KSTU wiązał się z zainicjowaniem przez nas kontaktu w tej sprawie. Uznaliśmy, że motywacja do współpracy, którą obserwowaliśmy, będzie dobrą płaszczyzną dla realizowania naszego pomysłu w praktyce. Komentarz: obie ścieżki się sprawdziły w toku realizacji każdego z projektów. Gotowość do współpracy i wzajemne zaufanie były dobrym gruntem dla podjętych działań. Jesteśmy gotowi by kontynuować tę współpracę.

(dowód: akta kontroli str. 323-337)

3.

Ze sprawozdań z realizacji programu oraz przeprowadzonych w ramach ewaluacji ankiet wynikało, że działania w ramach programu *Dzieci w sieci* przyniosły następujące rezultaty:

uczniowie poszerzyli wiedzę o korzystnych dla ich wieku aktywnościach w sieci, nabyli umiejętności korzystania on-line z wiedzy i rozrywki adekwatnej do wieku i potrzeb, rozwinęli umiejętności planowania swojego czasu wolnego w realnym życiu - aktywnie, adekwatnie do wieku, poszerzyli świadomość na temat zagrożeń związanych z korzystaniem z Internetu, opracowali zasady bezpiecznego korzystania z Internetu w formie Kodeksu Bezpieczeństwa w Sieci, nabyli umiejętności budowania kontaktów interpersonalnych w zintegrowany sposób: kontakty wirtualne powinny dotyczyć przede wszystkim kontaktów realnych, być ich uzupełnieniem, rozwinęli kompetencje społeczne ułatwiające kontakty realne, uświadomili sobie konieczność chronienia własnej prywatności, otrzymali informacje dotyczące możliwości uzyskania wsparcia w szkole i poza nią. Warsztaty dla rodziców pozwalały osiągnąć następujące rezultaty: rodzice uporządkowali wiedzę na temat funkcjonowania dorastających dzieci, nabyli wiedzę o korzyściach i zagrożeniach, związanych z korzystaniem z Internetu przez dzieci w wieku 12-13 lat, otrzymali informacje nt. pomocy specjalistycznej w sytuacji: nadużywania przez dziecko Internetu, cyberprzemocy oraz zagrożenia innymi przestępstwami związanymi z siecią, wzmocnili kompetencje rodzicielskie jako czynniki chroniące dzieci przed zachowaniami ryzykownymi.

Działania w ramach programu *Wróg czy przyjaciel?* – zgodnie ze sprawozdaniami oraz ankietami – przyniosły następujące rezultaty: dzieci poszerzyły i uporządkowały swoją wiedzę na temat zalet i wad korzystania z komputera i Internetu, możliwych zagrożeń i sposobów ich unikania, zweryfikowały błędne przekonania związane z korzystaniem z Internetu, dokonały autorefleksji ich własnego stosunku do korzystania z nowych technologii w kontekście ryzyka uzależnienia, uświadomiły sobie hierarchię własnych potrzeb, przeanalizowały sposoby spędzania wolnego czasu z punktu widzenia zaspokajania potrzeb oraz korzyści dla zdrowia i rozwoju, miały możliwość zaprezentowania swoich poglądów, opinii, odwołania się do własnych doświadczeń. Nauczyciele oraz zainteresowani rodzice otrzymali podstawowe informacje na temat ryzyka uzależnienia od komputera i Internetu u ich dzieci.

(dowód: akta kontroli str. 222-322, 246-247, 294-301, 323-337)

W dniu 29 kwietnia 2015 r. KSTU zawarło porozumienie o współpracy z Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną Nr 3 w Krakowie. Porozumienie dotyczyło

współpracy w projekcie *Wróg czy przyjaciel?*. KSTU nie zawarło porozumień ze szkołami przed realizacją programów *Dzieci w sieci* i *Wróg czy przyjaciel?*

(dowód: akta kontroli str. 372, 375-376)

Agnieszka Litwa – Janowska – Prezes KSTU wyjaśniła, iż podpisanie porozumień ze szkołami nie było warunkiem konkursowym w ramach wzięcia udziału w konkursie ogłoszonym przez KBPN do Programu III, Zadanie 3.

(dowód: akta kontroli str. 323-337)

Agnieszka Litwa – Janowska – Prezes KSTU w odpowiedzi na pytanie: czy skala realizacji programów *Dzieci w sieci* i *Wróg czy przyjaciel?* była zgodna z oczekiwaniami stwierdziła, iż w ramach dwóch projektów prowadzona była ewaluacja, która pokazała, że skala realizacji była zgodna z oczekiwaniami. Projekt „*Dzieci w sieci...*” Ankietę w okresie maj-czerwiec wypełniło 43 uczniów. Większość z nich była zadowolona z udziału w warsztatach: 20 odpowiedziało „zdecydowanie tak”, 21 - „raczej tak”. Dwie udzieliły odpowiedzi „raczej nie”. ...Najbardziej uczniom spodobały się prace w grupach i zabawy socjotechniczne, tworzenie plakatów i wierszy. Najbardziej zostały zapamiętane: pisanie wierszy i odgrywanie scenek, 15 osób zapamiętało tworzenie kodeksu. Ankietę wypełniło 39 rodziców. Wszyscy byli zadowoleni z udziału w spotkaniu: 19 osób odpowiedziało „zdecydowanie tak”, a 18 - „raczej tak”. Wszyscy dobrze ocenili: treść i sposób przekazu...Warsztaty spełniły oczekiwania (36 odpowiedzi „zdecydowanie tak” i „raczej tak”, 2 – „raczej nie”). 25 osób uznało czas trwania spotkania za adekwatny, 11 osób – że było za krótkie.

Projekt „*Wróg czy przyjaciel...*”: Narzędziem do ewaluacji była dwukrotnie sporządzana ankieta oraz obserwacja uczestnicząca....Ilość czasu spędzanego przed komputerem w momencie wypełniania pierwszej i drugiej ankiety nie zmieniła się u większości osób (61%), 26 % zadeklarowało, że korzysta z sieci rzadziej niż przed miesiącem, a 12 % stwierdziło, że korzysta częściej. Zdecydowana większość dzieci (83%) deklaruje, że bycie online nie jest dla nich atrakcyjniejsze niż inne aktywności takie jak sport czy kontakty z przyjaciółmi poza siecią. Na podstawie wypowiedzi dzieci można zauważyć, że ponad połowa rodziców (62%) w ogóle nie podejmuje z nimi tematów związanych z korzystaniem z Internetu. Większość rodziców kontroluje czas jaki dzieci spędzają przed komputerem (65%), natomiast to, co robią one w sieci już tylko mniej niż połowa (41%). Obserwacja uczestnicząca prowadzona podczas drugiej części zajęć wykazała, że większość uczniów bardzo dobrze pamiętała zarówno tematykę poprzednich zajęć jak i najważniejsze z poruszanych zagadnień. Liczba błędnych przyporządkowań podczas wykonywania zadania „*Prawda/Falsz*”, w którym dzieci miały ocenić prawdziwość zdań dotyczących bezpiecznego korzystania z sieci wahała się od 0 do 3 na klasę...

(dowód: akta kontroli str. 15, 42-43, 243, 253, 255-257, 264-276, 290-292, 297-301, 305-321, 323-337)

Z informacji uzyskanej od Małgorzaty Piec – Dyrektora Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej Nr 3 w Krakowie wynika, iż realizacja programu *Wróg czy przyjaciel?* odbyła się wspólnie z KSTU ze względu na to, że Poradnia znajduje się na terenie działania KSTU (Dzielnica Podgórze). Pracownicy obu instytucji biorą udział wspólnie w różnych szkoleniach, konferencjach i przedsięwzięciach oraz dzielą się doświadczeniem w zakresie dobrych praktyk. Ponadto Dyrektor stwierdziła, iż Poradnia nie wykonywała działań w zakresie programu *Wróg czy przyjaciel?* samodzielnie gdyż współpracując z KSTU Poradnia rozszerzyła zakres swoich działań decydując się na udział w projekcie. Pracownicy Poradni wykonywali zadania związane z realizacją programu poza godzinami pracy etatowej. Rezultaty prowadzonych działań zostały szczegółowo ujęte w sprawozdaniu oraz ujęte w Biuletynie Poradni nr 39 – marzec 2016 r. Narzędziem ewaluacji była dwukrotnie

przeprowadzona ankieta, obserwacja uczestnicząca w trakcie drugiej części zajęć. Ćwiczenia zaprojektowano tak, aby pozwalały zweryfikować zdobytą wiedzę. W zakresie profilaktyki e-uzależnienia Poradnia współpracuje z Poradnią Leczenia Uzależnień dla Dzieci i Młodzieży Szpitala Uniwersyteckiego w Krakowie. Poza tym w indywidualnych przypadkach Poradnia współpracuje z lekarzami specjalistami i terapeutami z innych placówek tj. Krakowski Instytut Psychoterapii, Krakowski Ośrodek Terapii, Stowarzyszenie „Siemacha”.

(dowód: akta kontroli str. 377-381)

Z informacji uzyskanych z 9 szkół podstawowych uczestniczących w realizacji programów *Dzieci w Sieci* (1 szkoła) i *Wróg czy przyjaciel?* (8 szkół) wynika, iż realizacja programów w tych szkołach odbyła się przez KSTU, gdyż propozycja KSTU była interesująca dla szkół. Ponadto KSTU jest wiarygodne dla szkół i posiada dobre doświadczenia we współpracy z Poradnią Psychologiczno – Pedagogiczną Nr 3 w Krakowie. Ponadto Dyrektorzy Szkół stwierdzili iż wykonują działania w zakresie tych programów samodzielnie, ale rozszerzyli ofertę w tym zakresie dla uczniów, nauczycieli i rodziców w oparciu o wiedzę i kompetencje KSTU. Działalność w ww. zakresie przyniosła oczekiwane rezultaty, a wskaźnikiem zmierzenia tego rezultatu jest to, że w szkołach nie wystąpiły zjawiska związane z e-uzależnieniem. Z uzyskanych od szkół informacji wynika ponadto, iż prowadzący programy prowadzili ankiety wśród uczniów. W zakresie profilaktyki e-uzależnienia szkoły korzystały z pomocy Policji, Straży Miejskiej w Krakowie, Domu Kultury Dwór Czeczów, Stowarzyszenia Dobrej Nadziei, Miejskiego Centrum Profilaktyki Uzależnień i KSTU.

(dowód: akta kontroli str. 382-419)

4.

KSTU dysponował następującymi zasobami lokalowymi:

lokal przy ul. Wielickiej 73 w Krakowie o pow. 281,10 m², w skład którego wchodziło: 7 sal do terapii indywidualnej, 3 sale do terapii grupowej, pokój socjalny, rejestracja/recepcja, 3 toalety. Lokal przystosowany był dla osób niepełnosprawnych,

lokal przy ul. Jerzmanowskiego 40 w Krakowie o pow. ok. 320 m², w skład którego wchodziły: 4 sale do terapii indywidualnej, 3 sale do terapii grupowej, pokój socjalny, archiwum, biuro administracji, rejestracja/recepcja, 4 toalety. Lokal przystosowany jest dla osób niepełnosprawnych,

lokal przy ul. Wójtowskiej 3 w Krakowie o pow. 29,72 m², gdzie prowadzony był Punkt Konsultacyjny, składający się z 2 pomieszczeń.

KSTU dysponował następującymi zasobami rzeczowymi:

sprzęt komputerowy (7 laptopów, 9 komputerów stacjonarnych), 2 rzutniki multimedialne, łącze internetowe, w salach grupowych tablice flipchart, 2 lustra weneckie, w każdym z lokali ksero, klimatyzowane sale do terapii grupowej w lokalu na ul. Wielickiej 73.

(dowód: akta kontroli str. 17, 46, 366)

Realizując programy *Dzieci w sieci* i *Wróg czy przyjaciel?*, KSTU zapewniło wystarczający potencjał osobowy do wykonywania działalności profilaktyki e-uzależnienia dzieci i młodzieży.

(dowód: akta kontroli str. 69-70, 338-342)

Agnieszka Litwa – Janowska – Prezes KSTU w odpowiedzi na pytanie czy istnieje potrzeba prowadzenia szerszych działań w zakresie profilaktyki/terapii e-uzależnień oraz jakie są ograniczenia w tym zakresie – stwierdziła, iż *działania w zakresie profilaktyki/terapii e-uzależnień uznajemy za wartościowe i widzimy głęboki sens ich*

podejmowania ze względu na oddziaływanie na całe środowisko społeczne zarówno nastolatka, jego rówieśników, rodziców i nauczycieli. Celem jest zapobieganie uzależnieniu od Internetu wśród dzieci i młodzieży, poprzez zwrócenie szczególnej uwagi na problem nadużywania Internetu przez młodych ludzi za pośrednictwem komputera i urządzeń przenośnych, co może prowadzić do uzależnienia. ...Widzimy potrzebę przeprowadzania kampanii społecznych o charakterze informacyjnym na temat problemu e-uzależnień.Obecnie dostrzegamy zasadnicze ograniczenia w skutecznym przeciwdziałaniu oraz rozwiązywaniu problemu e-uzależnień związane z organizacją dystrybucji środków publicznych przeznaczonych na w/w działania. Skuteczne leczenie e-uzależnień polega przede wszystkim na długoterminowej psychoterapii, która wymaga od zespołów terapeutycznych zapewnienia ciągłości i stałości sesji terapeutycznych. W sytuacji, kiedy środki przeznaczone na psychoterapię są przyznawane na dany rok kalendarzowy lub nawet krócej (z przerwą w finansowaniu rozpoczętych działań), spełnienie podstawowych warunków do psychoterapii jest niemożliwe. Kiedy przyjmujemy pacjentów do prowadzonych przez nas Ośrodków, to kontraktując z nimi terapię na co najmniej dwa lata, ryzyko braku ciągłości finansowania świadczeń ponosi Stowarzyszenie. Praca z osobami, które doświadczają konsekwencji e-uzależnień – uzależnionymi oraz ich rodzinami, jest obciążająca i wymagająca specjalistycznej wiedzy i doświadczenia, natomiast w sytuacji niepewności dotyczącej ciągłości finansowania, staje się ograniczana i mniej efektywna.

(dowód: akta kontroli str.367-369)

KSTU nie prowadzi terapii e-uzależnień wśród dzieci i młodzieży, ponieważ jak wyjaśniła Agnieszka Litwa – Janowska – Prezes KSTU działania ośrodka dotyczą terapii osób dorosłych i w tym zakresie pracownicy podmiotu leczniczego kształcą się, podnoszą swoje kwalifikacje i posiadają bogatą praktykę, włącznie z kształceniem innych terapeutów np. w ramach realizowanych staży, Małopolskiego Ośrodka Szkolenia Terapeutów Uzależnień, z którym współpracujemy oraz licznych organizowanych przez nas konferencji, czy wystąpień. Nie realizujemy projektów związanych z terapią dzieci i młodzieży i nie otrzymujemy finansowania na taki cel ani z NFZ ani z UMK, ani też z KBdPN. Dwa projekty dotyczące profilaktyki e-uzależnień wśród dzieci i młodzieży, realizowane w 2015 roku stanowiły 1,5% całości naszych przychodów. Te liczby pokazują możliwy zakres działalności w tej sprawie. Chcemy zaznaczyć, że nie wykluczamy w przyszłości uruchomienia terapii dla dzieci i młodzieży w ramach KSTU. Możliwość realizowania takich celów mieści się w misji naszego stowarzyszenia, ale warunkiem podstawowym rozpoczęcia takiej działalności jest możliwość pozyskania większego i stabilnego, (np. trzyletniego) finansowania w ramach NFZ, UMK, FRPH poprzez KBdPN, czy z innych źródeł. Odpowiedzialna i zgodna z zasadami etyki terapia uzależnienia, czy profilaktyka wskazująca wymaga zapewnienia odpowiednich ram czasowych i organizacyjnych, by móc ją prowadzić w sposób rzetelny i nieprzerwany. Tylko tak może bowiem przynieść oczekiwane rezultaty. Rozpoczynanie działań terapeutycznych zwłaszcza z adresatem, który jest niepełnoletni, bez gwarancji ich kontynuowania lub ze świadomością, że potrwać tylko kilka miesięcy, byłoby rażąco sprzeczne z zasadami etycznymi jakie obowiązują terapeutów, a w tym terapeutów uzależnień.

(dowód: akta kontroli str. 323-337)

Ustalono
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

KSTU dysponowało wystarczającym potencjałem rzeczowym i osobowym do wykonywania działalności profilaktyki e-uzależnienia dzieci i młodzieży.

IV. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy o z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli³ kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Rzeszowie.

Rzeszów, dnia 2016 r.

Kontroler
Mariusz Twardowski
Główny specjalista k.p.

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Rzeszowie

Dyrektor
Wiesław Motyka

.....
Podpis

.....
Podpis

³ Dz. U. z 2015 r. poz. 1096 oraz z 2016 r. poz. 677